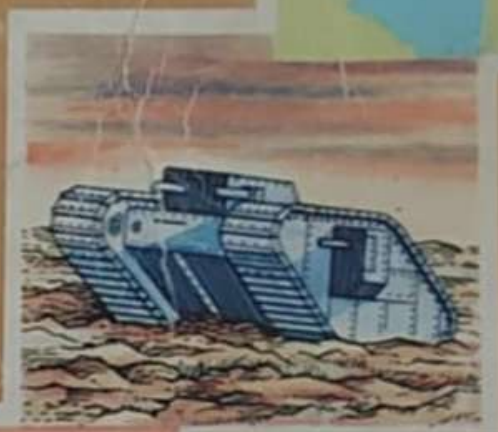

PAVLIČEVIĆ • POTREBICA • LOVRENČIĆ

ČOVJEK U SVOM VREMENU

НОВИНЕ СЕРБСКЕ

NOVINE HORVATZKE.

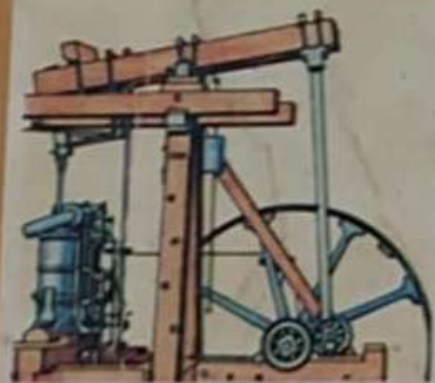
ГОРСКИИ ВІЕНАЦЪ

ИСТОРИЧЕСКО СЛЪБИТИ

UDŽBENIK
POVIJESTI
ZA VII RAZRED

SKOLSKA KNJIGA • ZAGREB

Dr DRAGUTIN PAVLIČEVIĆ
Dr FILIP POTREBICA
Dr RENE LOVRENČIĆ

ČOVJEK U SVOM VREMENU 3

ŠKOLSKA KNJIGA — ZAGREB 1986

13 Vojvoda Ivan Musić

14 Porodica hercegovačkih ustanika povlači se ispred Turaka u Ornu Gori

15 Bosna i Hercegovina u vrijeme ustanka 1875-1878. godine

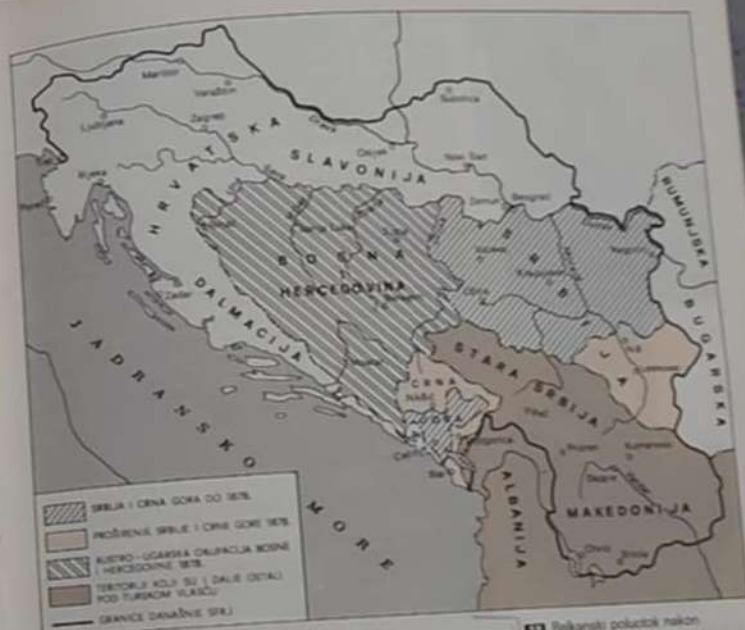
Te su se dvije države, usprkos raspoloženju naroda da se ide u rat, gotovo godinu dana kolebale i tek tada napokon se obistinile i 1876. Srbija je poražena. Tada je zaratila protiv Turske.

Ruska je vojska preko Dunava i Bugarske udarila prema Carigradu i prisilila Tursku da potpiše nepovoljni mir u San Stefanu.

Nametautim mirom Rusija je rješenje istočnog pitanja privremeno uzela u svoje ruke, pokušala stvoriti Veliku Bugarsku i tako na Balkanskom poluotoku zamijeniti Tursku. Tom su se nastojanju oduprle druge velesile, osobito Engleska, Austro-Ugarska i Njemačka te nastojale diplomatskim putem potisnuti Rusiju s Balkana.

Bosansko-hercegovački ustanak je tinjao u sjeni rata koje je izazvao. Turska je vojska uspjela prije poraza u Rusijom pobijediti ustanike u Crnim Potocima, ali ih nije potpuno razbila. Ustanici su razočarani dočekali vijest iz San Stefana da će Bosna i Hercegovina i dalje ostati u Turskoj. Ustanak bosansko-hercegovačke raje završio je neuspjehom i intervencijom velesila.

● Na prva dva pitanja odgovorite pomoću karte 12. Gdje je započeo ustanak i bio je sve u njemu sudjelovao? Kamo se ustanak proširio iz Hercegovine? Koje su temeljne slabosti ustanika? Koliko je u njemu postojala struja? Zašto su se Srbija i Crna Gora kolebale prije ulaska u rat? Razmislite i odgovorite je li Rusija ušla u rat samo zato da spasi Srbiju? Kako je Rusija riješila istočno pitanje? Tko nije bio zadovoljan tim rješenjem?

Okupacija Bosne i Hercegovine 1878. godine

Budući da Austro-Ugarska nastoji prodirati na istok i da je u tome pomaže Njemačka, a da Engleska ne želi izaći Rusije na Sredozemlje, te su velesile odlučile da oduzmu Rusiji za zelenim stolom ono što je ona izvojevala ratom.

Zbog toga su se velesile sastale međunarodni skup (kongres) u Berlinu (1878) i tu prisilile Rusiju na uzmak te skrojile kartu Balkana prema svojim željama. Prema tim odlukama Bosna i Hercegovina su predane Austro-Ugarskoj, a Srbija i Crna Gora malo su se proširile i dobile nezavisnost.

Doista, postignuto je oslobođenje od Turske zbog čega se i dizao ustanak, ali su Bosna i Hercegovina dodijeljene Austro-Ugarskoj koja preko njih teži prema istoku. Tako je oslobodilački pokret koji je izazvao novu fazu istočnog pitanja završio istočnom krizom, a ona je dovela do imperijalističke podjele Balkanskog poluotoka na kongresu u Berlinu. Proučite kartu 13.

16 Balkanski poluotok nakon Berlinskog kongresa 1878. godine

*Rusija
Kongres*

Ustanak 1875 — 1878. godine

Najveći ustanak kršćanske raje izbio je u Bosni i Hercegovini 1875. i trajao tri godine. Počeo je među hrvatskim stanovnicima u Gabeli, pod vojvodom Musićem **6**, a rasplamsao se uskoro među srpskim stanovništvom oko Nevesinja odakle se proširio ljeti 1875. u Bosnu i zahvatio sve krajeve duž granice prema Dalmaciji i Hrvatskoj, osobito Bosansku krajinu.

U ustanku su sudjelovali uglavnom srpski seljaci, a na čelu su bili poneki trgovci, inteligencija, kao i oficiri — dobrovoljci iz raznih zemalja, a najviše iz jugoslavenskih. Usprkos tome, ustanak nije imao jedinstvenog vodstva, pa su se pojavile i tri struje — obrenovićevska, karadorđevićevska i socijalistička.

Iako su ustanak pomagale oružjem, hranom pa i dobrovoljcima sve naše pa i evropske zemlje, on se, ipak, zbog unutrašnjih slabosti, nije uspio potpuno razviti i prerasti u oslobodilački pokret. Naime, u njemu je sudjelovalo malo stanovništva i to su uglavnom bili stanovnici iz zapadnih krajeva, a i među njima nije bilo povezanosti i sloge. Vodstvo ustanka nije imalo čvrste ciljeve, osobito u odnosu prema zahtjevima seljaka kojih je mnogo pobjeglo iz zemlje **7**. Osim toga, nije odmah u početku stigla očekivana vojna pomoć iz Srbije i Crne Gore.

4 Muslimani kod puškara

5 Hrvatske seljanke iz Posavine

interesa me istraživač